

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydsk Maanedsskrift

Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland
ved Cl. Eskildsen og H. Lausten-Thomsen.

INDHOLD:

1. *M. Mackeprang*: Vaabentavlerne paa Slottet i Løgumkloster.
(4 Bilagsbilleder)
2. *H. Lausten-Thomsen*: Fire Personalia.
3. *Johannes Klindt*: Eventyret om det spillende Træ, den talende
Fugl og det guldgule Vand.
4. Brandtræer i Sønderborg Amt.
5. Gammel Sæd og Skik fra Als.

KJØBENHAVNS HANDELSBANK

KJØBENHAVN

ETABLERET 1873

Aktiekapital (fuldt indbetalt) . . . Kr. 50.000.000

Reservefond 31.016.061

FILIALER 11:

AABENRAA - AARHUS - ESBJERG - GRAASTEN
HADERSLEV - HORSÆNS - KALUNDBORG - ODENSE
RANDERS - RØNNE - SØNDERBORG - TOFTLUND
TØNDER - VIBORG - VARDE

Biler udlejes

altid pæne og under paalideligt

Førerskab.

Ogsaa over Grænsen.

H. Jensen Toft

Richtsensgade 4 Tønder

Tel. 255.

Bil-

Traktor — Motor — Maskin

Smøre-

Olier

Pedt, Vognsmørelse, Gear-
kasseolie og Drivremme

kun Ima Kvaliteter

CARL BORCH

Tønder

Telf. 44

H. P. Lorentzen

V. J. Lund's Eftfl.

Bogbinderi og
Protokolfabrik

TØNDER

Østergade 40 Telf. 106 Over Gaarden

Alt Bogbinderarbejde
udføres hurtigt og solidt.

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

VAABENTAVLERNE PAA SLOTTET I LØGUMKLOSTER

AF

M. MACKEP RANG

SAMMENBYGGET MED ELLER RETTERE STØDENDE OP TIL VESTGAV-
len af den gamle Cistercienserkirke ligger i Løgumkloster en enkel,
men ganske statelig Renæssancebygning, „Slottet“ kaldet i daglig Tale.
Nu som før 1920 tjener den som Retslokale og Dommerbolig m. m.,
men i fordums Tider, da det gamle Klostergoods udgjorde et særligt
Amt, var den Amtstue og Bolig for den hertugelige Amtmand, indtil
Amtet i Slutningen af 17. Aarhundrede fik fælles Amtmand med Aa-
benraa. Paa to Sandstenstavler i den lille Trekantsgavl, der hæver sig
over Portalens Midte, er udhugget Frederik IV's dobbelte Navnetræk
(Fig. 1) og det danske Rigsvaaben omgivet af Elefanten og Dane-
brogsordenens Kæder (Fig. 2). Husets hele Karakter viser dog klart,
at det maa være en Hundrede Aar ældre, og efter en halvt udslidt
Indskrift er det da ogsaa opført 1614 af den gottorpske Hertug Johan
Adolf. Intet ligger derfor nærmere end at slutte, som Meddelelsen af
disse Linjer har gjort det i sidste Udgave af Trap (IX, 266): at Byg-
herrens Vaaben og Navnetræk var bleven borthugget efter Indlemmel-
sen af den hertugelige Del af Slesvig 1721 og erstattet med den nye
Landsherres, ganske i Overensstemmelse med hvad der et Par Men-
neskealder tidligere var sket i Skaane, hvor Christian d. IV's bekendte
Navneciffer paa Altertavler og Prædikestole er bleven ændret til Sven-
sekongen Carl d. XI's, C IV altsaa til C XI.

I og for sig er Slutningen da ogsaa rigtig, blot har Fremgangs-
maaden været en anden. I Stedet for at ophugge de oprindelige Vaa-
ben har man simpelt hen vendt Sandstenstavlerne om. Ved den Istand-
sættelse af Bygningen, der for Tiden finder Sted under Ledelse af Ar-

kitekt Thorvald Andersen, blev nemlig de stærkt forvitrede Tavler udtagne, og det viste sig da, at der paa deres Bagside var udhugget de to i højt og kraftigt Relief udførte Vaabenskjolde, der er gengivne som Fig. 3 og 4. Det ene af disse (Fig. 3) er det Vaaben, som ikke blot de holsten-gottorpske men ogsaa de øvrige Hertuger af Kongeslægten yngre Linje førte. I det første Felt den norske Løve som Udtryk for Titlen „Arving til Norge“, dernæst Slesvigs Løver, Holstens Nældeblad, Ditmarskens Rytter og Stormarns Svane samt i det lille Hjerteskjold det egentlige Slægtsvaaben: Oldenborgs Bjælke og Delmenhorsts Kors. Paa Skjoldet hviler de til Hovedvaabnene svarende tre Hjelme, men deres Hjelmtegn, Slesvigs Paafuglefjer, Norges Løve og Holstens Faner er borthugne.

Det andet Skjold (Fig. 4) er det af Danebrogskorset firdelte Rigsvaaben i en fra den almindelige Fremstilling ret afvigende Form, der imidlertid ikke saa helt sjælden forekommer i Christian IV's ældre Tid. I de to øverste Felter har man de 4 Kongevaaben sammenstillede to og to: Danmark og Norge, „de Goters“ (Løven over Hjærterne) og „de Venders“ (den vingede Dragé). I 3. Felt Unionsmærket de tre Kroner, det særlige Mærke for Gotland, der jo dengang hørte under Danmark (Lammet med Korsfanen), Holsten og Stormarn; i 4. Felt Slesvigs Løver, Oldenburg og Delmenhorst samt et helt borthugget eller forvitret Mærke, der efter Jævnførelse med andre Billeder af Rigsvaabnet af denne Type maa være Islands kronede Stokfisk. I Hjerteskjoldet, hvor Slægtsvaabnet plejer at have sin Plads, er i Stedet for hugget Ditmarskens Rytter, en heraldisk Kuriositet man ikke blot møder paa Kirkeinventar fra Christian IV's ældre Tid, som paa en Altertavle i Lyngby ved København, men ogsaa i rent officielle Fremstillinger f. Ex. paa nogle pragtfulde Guldmønter („Portugaløser“) fra 1591 og 92. Over Skjoldet ses svage Rester af en Kongekrone, og omkring det slynger sig et Indskriftsbaand, paa hvilket nu kun læses: ALLES WI ES GOD.... ELT.

Det første Vaaben er naturligvis Bygherrens, Hertug Johan Adolf af Holsten-Gottorp (1590-1616), der i Modsætning til sine Efterfølgere levede i Fred og god Forstaaelse med sin kgl. Lensherre, Christian IV, hvis Søster, den 16-aarige Prinsesse Augusta (d. 1639), han ægtede paa Københavns Slot d. 30. August 1596. Til hende sigter da det danske Rigsvaaben, og antagelig skal hendes Valgsprog læses: „Alles wie es Gott gefällt“ svarende til det, der føres af hendes Søster Kurfyrstinde Hedevig af Saxen.

Sandstenspladerne er som sagt ret medtagne og vil ved Istand-sættelsen blive erstattet med Kopier, medens Originalerne afgives til

Amtsmuseet i Tønder. Nu som før vil „Kongesiden“ med Frederik IV's Navnetræk og Rigsvaabnet prange over Porten, baade fordi det minder om en indgribende Begivenhed i Hertugdømmets Historie, og fordi det svarer til de Principper, der i det hele er ledende ved vore Dages Istandsættelse af historiske Bygninger, hvor man respekterer det senere tilkomnes Ret.

AF EN NORDSLESVIGSK SLÆGTS SKÆBNE

FIRE PERSONALIA*

AF

H. LAUSTEN-THOMSEN

HINRICH THOMSEN, FEMTE SØN AF SOGNEFOGED THOMAS BONNICHSEN fra Holm, Østerhøjst sogn, og dennes hustru Metta Thomsens, efter mandens død på Mejerholm i Tønder landsogn, købte i 1800 en kongelig fæstegård i Roost, Arrild sogn. Han var da kun 20 år gammel og gift med Kirstina Marie Thomsens, født Hansen fra Klovtoft i Hellevad sogn. Ved hendes død 1838 læstes følgende „personale“ fra prædikestolen i Arrild kirke:

„Afdøde Kirstina Marie Thomsens af Roost er fød den 29. Octbr. Aaret 1770 i Clautoft, Hellevad Sogn. Hendes Fader var Jacob Hansen og Moderen Mette Jacobs, begge forhenværende i Clautoft; disse hendes Forældre have ei alene ladet hende ved hendes Indtrædelse i Verden formedelst den hellige Daab optage i den christelige Kirke, men ogsaa ladet hende oplære i den fornødne christelige Børnelærdom. I sit 29. Aar indlod hun sig i Ægteskab med hendes nu efterlevende Mand Hinrich Thomsen i Roost; dette Ægteskab er bleven ført i megen Kærlighed i næsten 39 Aar, og de ere i den Tid af Gud blevene velsignede med 8 Børn, nemlig 7 Sønner og en Datter, af

*) Tidligere læste Præsten ved hver Begravelse de saakaldte „Personalialia“ over den døde. Af de her gengivne og af Eksemplet fra Provst Schrader (S. M. 8 Aarg. Nr. 1 S. 5) ses, at det ikke altid var Præsten, der forfattede dem. Kan nogen af vore Læsere give nærmere Besked om dette?
E.

hvilke de 3 Sønner og Datteren i deres spæde Aar, og de andre 3 Sønner i modnere Alder ere gaaede foran deres Moder ind i Evigheden; derimod den ene Søn Hans Thomsen efterlever og i Dag i Forening med hans kjere Fader ledsager en kjer Ægtefælle og en elsket Moder til hendes Hvilested. — Hvad Aarsagen til hendes Bortgang angaar, da har hun i 5 til 6 Aar været meget svag for Brystet, hvilket altid mere og mere tiltog, saa hun 14 Dage før sidste Juul ganske blev medtaget, hvoraf man noksom formodede, at Herren hastede med at kalde hende herfra; Herrens Naade magede det ogsaa saaledes, at hun blev ganske løs fra det Jordiske, og længtes kun efter at komme hjem til hendes Frelser; dette hendes Ønske opfyldte Herren sidst-afvigte Torsdag Aften Kl. 8¹/₂ slet, da hun formedelst en stille og sagte Død fik Forlov at gaae over til Beskuelse af ham, paa hvem hun før havde troet og haabet. Hun oplevede en Alder af 68 Aar mindre 5 Maaneder.“

Hinrich Thomsen havde en slægtning, der var præst i Oversø, pastor Matthiesen, og til ham sendtes de fire sønner til undervisning og konfirmation, ikke mindst for at lære tysk. Det kunde falde vanskeligt nok, især at skulle skrive tysk i brevene hjem. En af sønnerne klager 1819 over, at han ikke kan „das Deutsche mächtig bleiben“, og det er vel ogsaa til dels det fremmede sprogs skyld, at brevene undertiden bliver underligt upersonlige gengivelser af pastor Matthiesens prædikener og formaninger.

Selv om faderens breve ogsaa mest indeholder kristelige formaninger, er de anderledes personlige. Ogsaa han skriver tysk, et noget stift, men ret korrekt og kraftigt tysk, og er øjensynlig en dybt alvorlig kristen og en åndelig bevæget mand. Han kan slutte et brev (13. 8. 1820): „Mit vieler Liebe erharre ich Euer treuer Vater“, hvorimod drengene underskriver sig: „Deres lydige søn“ (Ihr gehorsamer Sohn).“ Det er sjældent, at det rent menneskelige forhold får et friskt udtryk; men midt ind i al højtideligheden kan der saa komme en yndefuld meningsudveksling mellem faderen og en af sønnerne, om ikke den ny hundehvalp passende kan hedde Felix, eller om et lam ikke kan fodres både med mælk og brød.

Man får i alle Tilfælde indtryk af et godt familieliv og fatter helt den sorg, der får udtryk i tre på hverandre følgende „personalia“. Det første gælder sønnen Jacob Thomsen, der synes død af difteri den 19. december 1820. Der er endnu bevaret et brev til ham fra broderen Andreas af 27. august 1820; men samme år falder ulykkerne ind over familien:

„Den i Live elskværdige unge Person Jacob Thomsen af Roost,

hvis Jordefærd vi i Dag hædre, er født i Roost Bye af christelige og agtværdige Ægteforældre, neml. Sognefoged Hinrich Thomsen og Hustrue Kirsten Marie Jacobs Datter, som begge sørgeligen efterleve, og i Dag tilligemed deres endnu levende trede Sønner vemodigen ledsage denne deres saa højt elskte Søn til Graven. — Hjemme i sin elskede Familierekreds opholdt han sig saa at sige for bestandig den korte Tid, han tilbragte her paa Jorden, og ligesom han der ved tiltagende Alder dannede sig efter et følgeværdigt Exempel paa Ordentlighed og rene Sæder, saaledes tiltog han ogsaa i Gudskundskab og andre Videnskaber, og lod i denne Henseende aldrig givne Lejlighed ubenyttet. Et godmodigt Hjerte og en stille og sagtmodig Aand vare Hovedtrækkene i hans Character, saa at han medrette fortjente Navn af en elskværdig Yngling. Saa tungt det derfor end maatte være for Forældrene at miste en saa kjer Søn i hans blomstrende Aar, saa trøstende og skjøn maa den Tanke være dem, at han nu er en Borger i Himmelen, hvor intet Ondt mere kan røre ham, og hvor han engang efter deres her velfuldennte Vandring glad vil omfavne dem!

Fra sin spæde Barndom af har han i det Hele nydt Jordens bedste Skat, den ædle Sundhed, indtil han forrige Fredag d. 1ste Dec. blev angreben af en heftig Sygdom, der især yttrede sig i Halsen, og som efter kort Tid endte hans jordiske unge Liv, da han sidste Søndags Morgen Kl. 4 gik ind i Evigheden i en Alder af 17 Aar, 5 Maaneder og 14 Dage.“

Ganske kort tid derefter kommer et nyt dødsfald. Der er ikke tvivl om, at det denne gang er tyfus, der bortriver en ung mand; Andreas Thomsen dør juleaftensdag 1820, kun 5 dage efter broderen: „Snart efter en kjer Broders Bortgang til Evigheden lød atter Dødens Budskab til den ædle Yngling Andreas Thomsen. Han er født i Roost Aaret 1807 af christelige og agtværdige Ægteforældre, neml. Hinrich Thomsen og Hustrue Kirsten Marie Jacobs Datter, som efter et saare kort Mellemliv i Dag maa efterkomme den tunge Pligt at ledsage en elsket Søn til Graven! Andreas Thomsen var en sand Glædeskilde for hans kjere Forældre. Allerede fra hans mindre Aar af udmærkede han sig ved et godt Hjerte, flittig Lærelyst, og var af Naturen udrustet med sjældne Aandsgaver, saa at man med Grund gjorde sig stort Haab om ham i Fremtiden! Saavel hjemme som i Skolen blev ideligen sørget for hans fuldkomne Evners Udvikling, for hans moralske og intellectuelle Dannelse, og ret ofte hørte man hans Lærer tale med Agtelse om ham. — Da han desuden ogsaa bestandigen yttrede Lyst til at opofre sit Liv til Videnskabernes Dyrkning, blev han for omtrent et halvt Aar siden tilligemed hans ældre Broder

Hans Thomsen sat i Undervisning hos velærværdige Hr. Past. Mathisen i Øwersee ved Flensburg, der allerede har tilkjendegivet sin største Tilfredshed med, og det bedste Haab om dem begge. — Men ak! snart dalede Haabets Sol, — en snar og uventet Død afskar Andreas Thomsens blomstrende Liv, og hans Broder maa nu vandre ene, ifald han attraar at opnaa det fælleds tilsigtede Maal!

Budskabet om deres Broders Død bragte Taarer til at rinde: med deres værdige Lærers Samtykke reiste de, skjønt sorgfulde, hjem for at bivaane hans Begravelse, uden mindste Ahnelse om, at de ikke mere skulde vandre broderligen Haand i Haand tilbage til deres Yndlingssted! Kun omtrent 8te Dage forløb sunde for Andreas Thomsen, en dødelig Sygdom anfaldt ham forrige Løverdag d. 16de Dec., der først yttrede sig ved Smerter i Underlivet, siden satte den sig for Brystet og endte hans unge haabefulde Liv sidste Tiirsdays Aften efter en Levetid af 13 Aar 6 Maaneder og 12 Dage.“

Der går nu halvandet år, så smittes Thomas Thomsen af samme sygdom; han dør ligeledes af tyfus den 24. august 1822:

Hans personale lyder:

„Den i Live elskværdige unge Medbroder Thomas Thomsen er født i Roost Bye Aaret 1800 d. 5te Sept. af christelige Ægteforældre neml. Henrich Thomsen og Hustrue Kirsten Marie Henrichs, som i Dag tilligemed deres endnu eneste levende Søn Hans Thomsen sorrigfulde ledsage denne deres Søn til Graven! Neppe var altsaa Saaret lægt efter deres to yngre Sønners hastige Bortgang for omtrent halvandet Aar siden, før det nu igjen aabnedes ved Tabet af deres ældste Søn. Stedse fra sin første Ungdom af udmærkede Thomas Thomsen sig ved Flid og Sædelighed — man kan med Sandhed sige, at han annammede Ordet med Glæde, bevarede det i et smukt og godt Hjerte og bar Frugt deraf i Taalmodighed. Det tydeligste Beviis paa sand og grundig Religionskundskab aflagde han ved Confirmation i sin Daabes Pagt her i Kirken Aaret 1817, og var saaledes til sand Glæde saavel for sine Lærere, som for sine gode Forældre, hvis Villie han, naar han endog kun fjernt ahnede den, aldrig med Forsæt overtraadte! Ikke de verdslige Lyster fængslede hans unge Hjerte; hans kjereste Glæde var altid i Stilhed at omgaaes med sin Forløser, at komme stedse i nøjere Forening med ham, og at være ham takkelig. Derfor var det hain ikke vanskeligt at overvinde Verden og forlade den, ja derfor forlod han den med Frimodighed og Trøst attraaende af ganske Hjerte Evighedens varige Glæder. Hvad hans Sygdoms Tilstand angaaer, da yttrede den sig forrige Torsdag d. 15. Aug. først i Hovedet, derpaa

i Underlivet og endelig for Brystet, indtil han efter 10 Dages Sygdom ved en stille og rolig Død omskiftede Tiden med Evigheden sidste Løverdag d. 24de Aug. om Eftermiddagen Kl. 4 i en Alder af 22 Aar mindre 12 Dage.“

Man fatter, hvor dyb sorgen har været i sognefogedens gård, og hvor berettiget det er, når en af gårdens gode venner C. Johnsen i Øbjerg skriver til Hinrich Thomsen: „Kiereste Søskende ville maaske vente et par Ord til Trøst; men hvad var menneskelige Ord alt for uformuende og matte dertil. Saasom og David siger: Herre skaffe os Hjælp i Nød, thi Menneskers Hiælp er ikke nyttig eller utilstrækkelig.“. De her gengivne pesonalia er utvivlsomt alle forfattede af Hinrich Thomsen selv. Det er samme stil og udtryksmåde som i hans breve.

Der blev ikke mere tale om, at Hans Thomsen skulde „opfre sit liv til videnskabernes dyrkning“. Han kom hjem til Roost, overtog gården og sognefogedstillingen efter sin fader, der døde den 25. april 1852, 72 år gammel. Han selv døde den 6. juni 1880, 75 år gammel.

EVENTYRET OM DET SPILLENDE TRÆ, DEN TALENDE FUGL OG DET GULDGULE VAND

FORTALT AF JOHANNES KLINDT, SØLSTED

Arkivar Hans Ellekilde, Dansk Folkemindesamling skriver om efterfølgende Eventyr:

Det er en god, regelmæssig Opskrift af Æventyret Grundtvig Nr. 44 Den forskudte Dronning og den talende Fugl, det syngende Træ og det rindende Vand. Andre Opskrifter af samme Type er trykt Jyske Folkeminder V Nr. 23, Folkeeventyr optegnet af Folkemindesamfundet Nr. 34, Fr. Bondestue og Källe II Nr. 12, Skattegraveren VII Nr. 748, Efterslæt til Skattegraveren Nr. 110. Sml. Grimm Nr. 96 De tre Smaa-fugle. Fyldige Oplysninger om dette Æventyr findes i Bolte og Polukz, Anmerkungen zu den Kinder- u. Hausmärchen der Brüder Grimm II S. 380—94.

DER VAR EN GANG EN KONGE I HOLLAND, SOM FANDT BEHAG I AT GAA for Folks Vinduer om Aftenen for at se, hvem der var indenfor, og undertiden kunde han ogsaa høre, hvad de talte om. En Aften traf det sig, at han kom for et Vindue, hvor der sad tre Sypiger indenfor og syede. De talte netop om, hvem de helst vilde giftes med, naar de selv maatte raade. — „Naar jeg maatte raade“, sagde den ældste, „saa vilde jeg helst have Kongens Mundskænk, saa kunde jeg da faa megen Vin!“ — „Naar jeg maatte raade“, sagde den anden, „saa vilde jeg helst have Kongens Bager, saa kunde jeg da faa mange dejlige Kager!“ — „Naar jeg maatte raade“, sagde den yngste, „saa vilde jeg helst have Kongen selv, saa kunde jeg faa baade Vin og Kager!“

Kongen, som havde hørt hvert Ord, de talte, sendte næste Dags Formiddag en Tjener ned til de tre Sypiger og opfordrede dem til at møde paa Slottet om Eftermiddagen Klokken fire. De blev alle tre lamslaaet af Skræk. De havde nok hørt, at Kongen undertiden gik for Folks Vinduer om Aftenen, og nu var de ikke i Tvivl om, at han ogsaa havde været for deres. Den eneste Trøst, de kunde finde, var, at de ikke havde talt ondt om Kongen. De var saa bange for at komme op til Kongen, at de først talte om at skille dem selv ved Livet. Men det havde de heller ikke Mod til, og da Klokken var lige ved fire, maatte de derfor af Sted op til Slottet. Her blev de modtaget af en Tjener, som førte dem ind i en fin Stue.

Da de havde siddet i omtrent 10 Minutter, kom en anden Tjener ind og bad den ældste af dem om at følge med ind til Kongen. Hun rystede, saa hun næsten ikke kunde gaa. Kongen tog meget venligt mod hende og bød hende sætte sig paa en Stol, som stod lige foran ham. Efter en lille Stund spurgte han hende, om hun var Sypige, og om hun havde to

Medhjælperen, hvortil hun svarede ja. — „Eftersom jeg har hørt“, sagde Kongen, „har I i Aftes talt om mig og mine Folk. Vil du være saa venlig at fortælle mig, hvad I har sagt om os“. — Pigen kunde straks høre, at Kongen vidste, hvad de havde talt om, men hun turde ikke vove at fortælle det. Hun undskyldte sig derfor med, at hun ikke kunde huske, hvad de havde talt om. Nu blev Kongen vred og forlangte bestemt, at hun straks skulde sige det. Pigen blev nu bange og turde ikke længere vove at dølge for Kongen, hvad hun havde sagt. — „Jeg har rigtignok sagt, at hvis jeg selv maatte raade for, hvem jeg helst vilde giftes med, saa vilde jeg have Kongens Mundskænk“. — „Er det dit oprigtige Ønske“, sagde Kongen, „saa kan det ogsaa ske saaledes“. — Pigen blev ganske forundret over disse Ord, og sagde højt og tydeligt: „Ja, det er mit oprigtige Ønske“. — Efter denne Samtale blev Pigen ført ind i et andet Værelse, hvor hun blev modtaget af Mundskænken med aabne Arme, thi Kongen havde om Formiddagen talt baade med Mundskænken og Bageren.

Derefter blev den anden Sypige ført ind for Kongen. Hun var saa bange, at hun næsten ikke kunde tale. — „Du skal ikke være bange“, sagde han, „her er ingen, som vil gøre dig noget ondt. Jeg ønsker blot at vide, hvad du i Aftes har sagt om en af mine Folk“. — Pigen blev blussende rød i Hovedet af Skamfølelse; hun kunde dog umuligt vove at sige det til Kongen. Hun svarede derfor, at det kunde hun ikke huske, for de havde talt om saa meget. Kongen blev nu vred og befalede, at hun straks skulde fortælle ham, hvad hun havde sagt. Nu kunde Pigen ikke holde sig længere. — „Jeg har rigtignok sagt, at hvis jeg maatte blive gift med den, jeg helst vilde have, saa tog jeg Kongens Bager“. — „Ja, er det dit oprigtige Ønske“, sagde Kongen, „saa skal det ogsaa ske saaledes“. — Pigen blev glad og svarede: „Ja, det er mit oprigtige Ønske“. Hun blev nu ført ind i et andet Værelse, hvor hendes tilkommende Mand stod og ventede paa hende.

Derefter blev den yngste af Sypigerne ført ind for Kongen. Hun var en af denne Tids skønneste Piger. Kongen bad nu den unge Pige om at fortælle, hvad hun havde sagt om ham i Aftes. — „Det kan jeg virkelig ikke huske“, sagde den unge Pige, „har jeg talt om Kongen, saa har jeg ikke tænkt mig noget derved“. — „Her er ingen Vej udenom“, sagde Kongen, „du maa straks fortælle mig, hvad du har sagt“. — Nu kunde Pigen nok forstaa, at Undskyldninger hjalp ikke længere. Derfor maatte hun bekende, at hun havde sagt: „Hvis jeg maatte raade for, hvem jeg helst vilde giftes med, saa vilde jeg have Kongen“. — „Ja, er det dit oprigtige Ønske, skal det ogsaa ske“. — Pigen blev ganske forundret over disse Ord og svarede: „Ja, det er mit oprigtige Ønske“.

Efter at de havde siddet en Stund og talt sammen, gik alle tre Sypiger til deres Hjem igen. Kongen bestemte, at alle tre Par skulde holde Bryllup paa Slottet om 14 Dage. Der blev nu travlt baade paa Slottet og i de tre Sypigers Hjem, og da Dagen kom, blev Brylluppet holdt med stor Pragt. De tre Veninder undrede sig over den store Herlighed, som de nu var omgivet af.

Der gik et Par Aar, hvor alting gik efter Ønske. De besøgte ofte hverandre, men Mundskænkens og Bagerens Koner var misundelige paa Dronningen, fordi hun levede i større Herlighed end de. —

— Efter et Par Aars Forløb kom Kongen i Krig og maatte derfor

forlade sit Hjem. Nu traf det sig, at Dronningen skulde føde, mens Kongen var borte. Dengang havde man endnu ingen Jordemoder, som vi har det i Dag, men i saadanne Tilfælde gik Nabokonerne sammen og hjalp hverandre. Derfor sendte Dronningen Bud efter sine to Veninder. Da Dronningen havde født, fik de to Medhjælpere hurtigt Barnet til Side, og lidt efter kom de og viste Dronningen en Hundehvalp, som de sagde, hun havde født. De lod, som om de havde stor Medlidenhed med hende for denne store Ulykke. Barnet, som Dronningen havde født, lagde de i en Æske og satte denne ud i Strømmen, som løb forbi Kongens Slot. Det traf sig nu, at Æsken, som drev med Strømmen, kom forbi en Have, hvor der gik en ældre Mand og spadserede. Han saa den lille Æske, løb til og halede den i Land. Da han saa det lille Barn, blev han meget glad og løb ind til sin Kone med det. Der blev stor Glæde i Huset, thi Manden og Konen havde selv ingen Børn. Det var et dejligt Drengbarn, de nu havde faaet. Manden gik straks ud i Byen for at søge om en Amme, og inden det blev Aften, var der ogsaa en Amme i Huset til Barnet. — Imidlertid kom Kongen hjem fra Krigen, men han talte en Tid lang slet ikke til Dronningen paa Grund af den uhyggelige Fødsel. Dronningen sørgede meget, og da Kongen saa det, fik han Medlidenhed med hende og gjorde nu alt muligt for at glæde hende, og Dronningen vandt ogsaa sin Sundhed og Livsglæde igen.

To Aar efter maatte Kongen igen i Krig, og Dronningen skulde netop føde i den Tid, da han var borte. Hun sendte igen Bud efter sine Veninder, da hun ikke anede noget om deres Forræderi. Hun fødte et dejligt, velskabt Drengbarn, men de to Veninder fik hurtigt Barnet til Side og kom igen og viste hende en Hundehvalp, som de sagde, hun havde født. Barnet lagde de igen i en Æske og lod denne drive med Strømmen. Da Æsken drev forbi den Have, hvor det første Barn var fundet, gik Manden netop og spadserede i den. Han saa den lille Æske, løb hurtigt til og fik den halet i Land. I Æsken laa der et lille nydeligt Drengbarn. De to gamle, som var rige paa Gods, syntes nu, de var blevet unge igen ved Glæden over de to Børn, de nu havde faaet. — Dronningens to Veninder lod, som om de sørgede med Dronningen over den ulykkelige Fødsel, thi Sorgen knugede hende haardt. Efter nogen Tids Forløb kom Kongen hjem fra Felten. Han fandt sin Hustru i meget lidende Tilstand og kunde derfor heller ikke denne Gang nænne at være haard imod hende. Han tænkte ogsaa, at han maaske selv var Skyld i Ulykkerne, fordi han havde giftet sig med en Kvinde saa langt under hans Stand.

To Aar efter maatte Kongen gøre en stor Udenlandsrejse. Netop i denne Tid skulde Dronningen føde igen. Hun sendte atter Bud efter Mundskænkens og Bagerens Hustruer. Denne Gang fødte Dronningen et dejligt, velskabt Pigebarn. De to Veninder fik hurtigt Barnet til Side og kom og viste hende en Katteskilling, som de sagde, hun havde født. Barnet lagde de igen i en Æske og satte den ud i Strømmen. Æsken drev forbi den Have, hvor de to første Børn var fundet. Manden gik netop igen i Haven. Han saa den lille Æske, løb hurtigt til og fik den halet i Land. Der blev stor Glæde i Huset, da han kom med det dejlige Pigebarn. — Imidlertid kom Kongen hjem fra Rejsen. Han var meget ulykkelig over det skete og og vilde fra nu af ikke se Dronningen mere. Saa snart hun var nogenlunde rask, lod Kongen hende kaste i Fængsel, thi hun maatte jo være

en stor Synderinde, efterdi hun fødte Dyr i Stedet for Mennesker.

Kongens tre Børn havde det rigtig godt hos de gamle Folk. Da de omtrent var voksne, døde deres gamle Plejeforældre og efterlod Børnene deres hele store Formue. De første Aar havde de endnu en Husbystyrerinde, men da den lille Pige var vokset til, forestod hun Husholdningen, og de tre Søkende levede ene sammen. Brødrene gik gerne paa Jagt, og her traf de sammen med Kongen, som fandt stort Behag i deres Selskab. En Dag, som begge Brødre var paa Jagt, kom der en gammel Kvinde ind til deres Søster og sagde: „Du og dine Brødre har det rigtig godt, men I mangler dog endnu noget.“ — „Hvad er det?“ sagde Søsteren. „Det er det spillende Træ, den talende Fugl og det guldgule Vand“ — „Er det at faa?“ — „Ja“, sagde den gamle, og saa var hun med et forsvundet. Da Brødrene om Aftenen kom hjem, fortalte Søsteren, hvad den gamle Kone havde sagt.

„Jeg vil prøve min Lykke“, sagde den ældste, „hvis det er at faa“, saa vil jeg ogsaa have det“. — Næste Dag gjorde han sig rejsefærdig, men inden han rejste, satte han en Kniv i Bjælken og sagde til sin Broder: „Naar denne Kniv bliver rusten, saa er jeg i Nød, saa maa du komme og hjælpe mig.“ Derefter red han bort. — Efter nogle Dages Forløb kom han til et stort Bjerg. Ved Foden af Bjerget sad der en gammel Mand. Han spurgte denne Mand, om han ikke kunde sige ham, hvor det spillende Træ, den talende Fugl og det guldgule Vand var at faa. — „Jo“, sagde den gamle, „det er at faa oppe paa dette Bjerg. Men du maa ikke se tilbage, for saa bliver du til en Sten.“ „Godt“, sagde den unge Mand og satte Hesten i Galop op ad Bjerget. — Da han var kommet omtrent halvvejs op, begyndte Bjerget at buldre og dundre, som om det vilde falde ned over ham. Han saa sig om for at opdage, hvor denne Støj kom fra, men i det samme blev han forvandlet til en Sten.

Kniven, som han havde sat i Bjælken, blev i samme Øjeblik rusten. Da den anden Broder saa det, gjorde han sig straks færdig til at rejse ud og hjælpe sin Broder. Han satte ogsaa en Kniv i Bjælken, idet han sagde til sin Søster: „Naar denne Kniv bliver rusten, er det ude med os begge to, men du maa ikke rejse ud for at søge efter os, thi du vil derved kun sætte Livet til.“ — Han tog derefter en kærlig Afsked med sin Søster og drog af Sted i samme Retning som Broderen. Efter flere Dages Rejse kom han til det samme Bjerg. Den gamle Mand sad ved Foden af Bjerget. Han spurgte ham, om han ikke havde set Broderen, og fortalte, hvorledes denne og Hesten saa ud. — „Nej“, sagde den gamle Mand, „det har jeg ikke.“ — „Du ved maaske heller ikke, hvor det spillende Træ, den talende Fugl og det guldgule Vand er at faa?“ — „Jo“, sagde den gamle. „det er at faa her oppe paa Bjerget, men pas paa, hvis du vil derop, at du ikke ser dig tilbage, thi saa bliver du til Sten.“ — „Det skal jeg nok vogte mig for“, sagde den unge Mand, takkede den gamle og begyndte straks at stige op ad Bjerget. Men da han var kommet omtrent halvvejs, begyndte Bjerget at dundre og buldre, som om det vilde falde ned over ham. Han havde dog stadig i Erindring, at han ikke maatte se sig tilbage. Pludseligt gav det imidlertid et Skrald, som om Bjerget revnede lige bag ved ham. Da blev han forskrækket og saa tilbage. I samme Øjeblik blev han forvandlet til en Sten.

Kniven, som han havde sat i Bjælken, blev i samme Øjeblik rusten. Da Søsteren saa det, vidste hun, at begge Brødrene var i stor Nød. Hun gjorde sig straks rejsefærdig og drog ud for at søge efter dem, thi hellere vilde hun dø end leve ene med denne Sorg. Hun gik i samme Retning som Brødrene og kom efter flere Dages Rejse ogsaa til det store Bjerg. Ved Foden af Bjerget sad den gamle Mand. Hun spurgte ham, om han ikke havde set hendes to Brødre og beskrev ham, hvorledes de havde set ud. — „Jeg ved ikke, jeg har set dem“, sagde den gamle, „men det er nok muligt, at de er oppe paa Skraaningen af dette Bjerg“. Pigen fortalte ham nu, at de var rejst efter det spillende Træ, den talende Fugl og det guldgule Vand. — „Ja“, sagde den gamle, „det er der mange, der er rejst efter, men ingen er kommen tilbage igen. Det, de taler om, er at faa oppe paa Bjerget, men enhver, som prøver paa at komme derop, maa ikke se tilbage, da den saa bliver til en Sten.“ Pigen takkede den gamle for, hvad hun havde faaet at vide, stoppede derpaa Ørene til med Vat og begyndte Vandringen op ad Bjerget. Hun mærkede godt, at det hundrede og rumsterede, men hun gik med det faste Forsæt ikke at se tilbage, og saaledes naaede hun op paa Bjerget.

Oppe paa Bjerget stod der et stort Slot. Uden at se sig om gik hun ind i Slottet. I det første Værelse, hun kom i, stod der paa Bordet et Bur, hvori der sad en Fugl, som straks begyndte at tale til hende. — „Det var godt, du kom“, sagde Fuglen, „jeg har længe ventet efter at komme herfra. Tag nu denne Flaske, som staar i Skabet der, og gaa ud og fyld den med Vand, som er i Dammen her ude ved Huset! Det er Guldvand. Og tag en Gren af det Træ, som staar lige ved Dammen. Det er et Træ, som altid spiller. I dette Skab der staar der to fyldte Flasker; tag ogsaa dem, og saa tag mig med!“ — Da Pigen havde faaet alt det, Fuglen havde talt om, begyndte hun at stige ned ad Bjerget igen. Paa begge Sider af Vejen stod der hvide Sten. — „Tag nu de to fyldte Flasker“, sagde Fuglen, „og lad en Draabe falde paa hver Sten! Den ene Flaske skal du bruge ved den højre Side og den anden ved den venstre Side!“ — Pigen gjorde, som Fuglen havde sagt, og for hver Sten, hun lod en Draabe falde paa ved den højre Side, kom der en Hest igen, og for hver Sten, hun lod en Draabe falde paa ved den venstre Side af Vejen, kom der straks et Menneske igen. Da hun endelig ogsaa fik sine Brødre at se igen, blev der stor Glæde. Alle lovede og takkede hende, og da de kom ned til Foden af Bjerget, var der et Følge paa flere hundrede Mennesker, som alle havde forsøgt at komme op paa Bjerget.

De tre Søkende drog nu hjem. Guld vandet, som Søsteren havde bragt med, hældte de ud i en Dam, som var ved Huset, og alt Vand i Dammen blev straks som til Guld. Grenen af det spillende Træ plantede de i Haven lige uden for deres Vinduer, og straks, som Træet blev sat i Jorden, udgik der Lyde fra det som fra de dejligste Musikinstrumenter. Den talende Fugl hang i et Bur i Dagligstuen, og den havde de stor Glæde af. Nu var der kun Fryd og glade Dage for de tre unge Søkende. Brødrene begyndte igen at gaa paa Jagt, og som før traf de ofte sammen med Kongen. En Dag, de tre Søkende sad og spiste til Middag, sagde Fuglen til dem: „I skulde indbyde Kongen en Dag til Maaltid!“ — Dette Forslag syntes de alle tre godt om, og der blev fastsat en Dag, hvor Brødrene skulde tage Kongen med hjem til Mad. Den Dag, Kongen skulde

komme, sagde Fuglen til Søsteren, at hun skulde bage en Kage og fylde den indvendig med Perler og sætte den for Kongen. Pigen gjorde, som Fuglen havde sagt. Imidlertid kom Kongen og de to Brødre fra Jagt. Søsteren havde fin Mad til dem, og Kongen glædede sig over at være i deres Hus. Da de omtrent var færdige med at spise, tog Kongen den Kage, som var fyldt med Perler, og skar den over, men da Perlerne væltede ud af den, udrød han: „Nej, hvor forunderligt!“ — Mere fik han ikke sagt, thi Fuglen svarede straks: „Det er ikke mere forunderligt, end at Kongen sidder og spiser med sine Børn og ved det ikke!“ — „Er disse tre mine Børn?“ spurgte Kongen — „Ja, lige saa vist, som du er Konge“, sagde Fuglen.

Nu blev der Glæde i det lille Selskab. Alle tre Søkende gik straks med Kongen hjem til Slottet. Kongen gik med dem til Fængslet, hvor Dronningen nu havde siddet i 20 Aar. Kongen og Dronningen var straks klar over, hvem der var Skyld i deres Ulykke. Der blev straks sendt Bud efter Mundskænkens og Bagerens Koner. De anede ikke noget om, at deres Forræderi var blevet opdaget, og de gik uforsagte op paa Slottet. Kongen spurgte dem, om de havde været til Stede, naar Dronningen havde født. -- „Ja“, svarede de. — „Har I ogsaa bragt Børnene til Side og fortalt hende, at hun havde født Dyr i Stedet for Børn?“ I Førstningen lod de, som om de var ganske uskyldige og slet ikke vidste, hvad det var, Kongen talte om. Da blev Kongen vred og forlangte, at de straks skulde sige Sandheden. Nu maatte de bekende og fortælle, hvorledes alt var gaaet til. Kongen befalede da, at de to Kvinder straks skulde kastes i Fængsel. Næste Dags Formiddag tog man en Tønde, der indvendig var besat med spidse Pigger, og satte de to Kvinder ned i den. Tønden, som kunde løbe rundt, blev gjort fast bag efter en Vogn, som var forspændt med fire Heste. Kusken fik Befaling til at køre saa længe med den, til han var sikker paa, at de var døde. Kongen og Dronningen holdt nu Bryllup paa ny, og de levede længe et lykkeligt Liv sammen med deres Børn.

BRANDTRÆER I SØNDERBORG AMT

Brandtræ i Ertebjerg.

Ved Indkørslen til Hans Eriksens Gaard i Ertebjerg staar en stor Poppel, i hvilken der er hensat Brand. Naar Træet falder ved Menneskehaand, skal Gaarden brænde.

Ved samme Gaard staar en Stendysse; i den er ligeledes hensat Brand. For kort Tid siden havde Ejeren allerede bestilt en Stenhugger til at sprænge Stenene for at anvende dem til Vejskærver; men heldigvis fik man i rette Tid at vide om Foretagendet, og Dyssekammeret er nu blevet fredet; — til Held for Gaarden og Brandforsikringen!

Ved J. Raben, Sønderborg.

Brandtræet ved Sønderborg Ladegaard.

Ved Dammen ved Sønderborg Ladegaard stod der et meget stort, gammelt Træ, i hvilket der var hensat Brand. Man paastod, at Gaardens store Lade skulde brænde, hvis Træet blev hugget om.

Træet kom alligevel til at falde for Øksen; men kort Tid efter, Natten til den 18. August 1895, brændte de store Lader.

Ved J. Raben, Sønderborg.

Hvidtjørnen i Lunden.

Paa Jørgen Jacobsens Mark ved Lunden staar den største Hvidtjørn paa Als. Den skal være flere Hundrede Aar gammel. Sagnet fortæller, at en Olding engang skal have sat „Rolsts Ild“ i Tjørnen med den Bestemmelse, at Tjørnen skal blive staaende og vokse, saa længe det er muligt, saa skal ogsaa Gaarden blive staaende og gaa i Arv fra Fader til Søn.

(Havnbjerg Kirkekronik.)

Brandtræer i Dybbøl.

Paa den til Præstegaarden hørende Mark „Paradis“ staar to Egetræer, i hvilke der skal være sat Brand for Præstegaarden. Naar disse Ege fældes, skal Præstegaarden brænde.

For en Del Aar siden begyndte man at hugge i det ene Træ; men samme Dag kom der Ild i Præstegaardens Mødding, og man undlod da at fælde Egene.

(Meddelt af Chr. Hansen, Dybbøl.)

Brandtræet ved Bjerregaard.

I forrige Aarhundredes Slutning stod i Nærheden af Bjerregaarden i Himmark et gammelt Træ, om hvilket det hed, at det var dagsat, det vil sige, at naar dette Træ blev fældet, da skulde Gaarden brænde. Nu er det borte, men Gaarden staar endnu.

Pilen fra Ketting.

I Skellet mellem Ketting og Bro-Mark lige ved Landevejen stod en gammel Pil, der ligeledes var dagsat, og blev det Træ omhugget, skulde enten Mathias Jensens eller Jørgen Rasmussens Bol i Ketting og Bro brænde. Det er nu borte, men begge Bol staar dog uskadte, thi formentlig er det til sidst faldet af sig selv.

Brandtræet i Hundslev.

Ved det første Bol i Hundslev, naar man kommer fra Nyled, staar ligeledes et dagsat Træ.

Linden fra Gammelgaard.

Mærkeligst forholder det sig i denne Henseende med Gammelgaard. Her stod paa Gaardspladsen lige ud for Stuedøren en meget gammel Lind. Til dette Træ knyttede sig allerede i forrige Aarhundrede det Sagn, at naar det engang blev omhugget, skulde Gaarden brænde. Man fredede derfor om det, og da det paa Grund af sin Ælde var blevet temmelig brøstfældigt, havde man sluttet en Jernlænke om det. Den nuværende Forpagter Møller fældede det i Vinteren 1852—53. Alle Advarsler slog han hen i Spøg. Men kort Tid efter, Palmesøndag 3. April 1853 om Aftenen mellem 9—10, medens Forpagteren og hans Kone var ude, opkom der pludselig Ild paa Gaarden, hvorved alle Ladebygninger lagdes i Aske. En stor Mængde Kreaturer, deriblandt 172 Køer, indebrændte.

Optegnet 1857 af Pastor Chr. Knudsen, Lysholm.

Træet ved Skovby.

Det var, da det brændte i Skovby; det er endda noget over 100 Aar siden; Ilden var saa svær, at det brændte i Ledpælene, og de kunde ikke faa den slukket. Men saa fik de skikket efter en Mand, man ved ikke, hvor kan kom fra, og han red rundt om Byen, og saa red han alt, hvad han kunde, ud efter Nøhrs Have, og saa fulgte Ilden ham derud og blev dagsat i et Træ. Naar det falder, brænder Skovby igen.

Gammel Sæd og Skik fra Als.

Majgildet.

Denne Skik findes ikke længere her paa Øen, derimod synes der at være Spor deraf i forrige Aarhundrede. Omtrent 1750 stod der et stort Træ nede i den gamle Boelsmand Lars Pedersens Gaard i Ketting, der kaldtes „Majtræ“. Her plejede Byens Ungdom at danse og gøre sig lystig, naar om Foraaret det friske Løv var udsprunget og prydede Træerne. Det plejede gerne at være en af de første Dage i Majmaaned. Ligeledes holdt man Majgilde i Elsmark hvert Aar. Engang stod det hos den gamle Peder Nielsen, der til en Tid var Præst og ofte sang Lig ud ved Begravelser. Man fik først Kaffe eller The, og længere hen paa Eftermiddagen nød man koft Skinke med Brød til. Under Spisningen gik Majglasset omkring til alle Gæsterne. Det var smykket med alle mulige Slags Blomster. Indholdet var Øl, og enhver maatte drikke deraf. Det var et meget stort Glas og bagved det paa en ophøjet Fod var anbragt et Spejl, hvori enhver kunde spejle sig, naar han drak af Glasset. Før end det gik omkring til Gæsterne, holdt Værten en meget god Tale, hvori han udviklede Festens Betydning og viste, hvorledes Guds Almagt og Godhed aabenbaarede sig i Løvet og Blomsternes Pragt og Dejlighed. Gæsterne var selv smykkede med Blomster.

St. Hans.

St. Hans Aften rider alle Heksene gennem Luften paa et Kisteskaft til Bloksbjerg. I Forbindelse hermed staar den Talemaade: „Gak til Bloksbjerg!“ d. e. gaa ad Helvede til. Samme Aften plejede de unge Karle og Piger at stikke St. Hans Urter eller Gyldenstikker, som man her kalder den, op under Loftet i Bjælken og mærker den ene med en Mandspersons, den anden med en Piges Navn. Gror Blomsterne da sammen, skal vedkommende have hinanden.

Mønstring.

I Slutningen af forrige Aarhundrede kom der hver Sommer en Sergent til Ketting. Han laa i Kroen en 3—4 Uger. Hver Søndag Eftermiddag ekserserede han med Sognets udskrevne unge Mandskab, som omtrent kunde beløbe sig til en 20 Karle. Iført Uniform og med Gevær paa Nakken marcherede de op og ned ad Ketting Gader. Der vankede tit Hug og Slag. Uniformerne hang tilligemed Geværerne i et Skab i Vaabenhuset. Ved Egen Kirke holdt man ligeledes en saadan Eksercits, derimod er de unge Mænd fra de nordlige Sogne vist trukne sammen til Nørborg, hvor Lejligheden dertil var bedre. Det var den Tids Mønstring.

4 Komp. af Slesvigsk Regiment havde Mønstringsplads ved Egen Kirke. Biskop Hansen havde endnu 1850 kendt en Mand, der havde været Soldat i 7 Aar, men aldrig var kommet videre end til Egen Kirke.

Optegnet 1856 af Pastor Chr. Knudsen, Lysholm.
(Meddelt af Pastor Ludvigsen, Aabenraa.)

Tønder Amts Centraltrykkeri

Østergade 40

Tønder

Telefon 141

Bog- og Akcidenstrykkeri
Formularlager - Bogbinderi

Vi har endnu et mindre Restoplæg af

Sønderjydsk Centralforenings Festskrift

før Kr. 12,00 — nu 6,00,

Denne smukke og indholdsrigge Bog bør ejes af enhver national Interessent.

Ligeledes haves endnu:

R. P. Rossen: Danmarks Kongeslægter 1,50,

En udmærket Bog om dette interessante Emne.

Bøgerne tilsendes portofrit fra

HANS BECK'S BOGHANDEL

Storég. (J. N. Jepsen) Tønder

Sønderjydsk Maanedsskrift Tønder

Postgiro Nr. 9816.

Abonnementspris fjerdingaarlig ved Posten Kr. 1,65, — i Boghandelen eller frit tilsendt fra Seminarielærer Eskildsen i Tønder Kr. 1,50.

Hvem ønsker at sælge

„Sønderjydsk Maanedsskrift“ 1. Aargang (komplet) samt 2. Aargang Nr. 1? . . .

Der betales Overpris.

Tilbud bedes sendt til **Cl. Eskildsen, Tønder.**